

Per Joan Daniel Bezsonoff

El Temps, núm. 1418, 16/09/2011

Joan Garí
«Història d'Amèrica»
Acontravent, Barcelona, 2011

D'entrada us he de confessar que el títol de l'article no és meu sinó de Joan Garí. He escrit manta vegada, i torni a afirmar-ho avui: Joan Garí és un dels millors autors actuals en llengua catalana. He passat hores delicioses llegint «Les hores fecundes» i «Senyals de fum», els seus dietaris. A «Història d'Amèrica», Garí ens explica la seua estada als Estats Units el 1990 amb una llibertat total, sense adscriure's a cap gènere particular. Hi alternen fragments d'autobiografia, comentaris de fotografies, dissertacions filosòfiques, retrats divertits. Tota una miscel·lània gariniana molt agradable. Garí és un home clafert de literatura. “Es viatja també a una literatura com es viatja a una nació. Però de la literatura pots ser-ne hoste perpetu” (pàg 42). En comptes de descriure només la Nova York que veu, l'autor es recorda de la Nova York dels altres: Josep Pla, Thomas Bernhard. M'hauria agradat més conèixer New York *seen by Joan Garí*, visitar amb ell els museus de la ciutat i quedar-me més temps a les seues llibreries. Em sedueix quan evoca la Gotham Book Mart, desapareguda el 2007, i saluda, amb una emoció digna, les tres-centes llibreries desaparegudes en els darrers anys, afusellades a les trinxeres de la societat de consum.

M'agrada quan l'autor no es mira tant els llibres de la seua biblioteca i s'encara amb la seua memòria, retrobant el to dels seus dietaris, aquesta barreja d'intimitat revelada discretament rere un vel de lectures. El començament del llibre m'ha entusiasmat, m'ha emocionat i tot amb les seues evocacions d'una infantesa pobra en una casa on només hi havia dos llibres. L'arribada a Amèrica m'ha apassionat amb el descobriment de ianquis simpàtics enamorats de Saint-Exupéry. Quan se'n

va a Nova York, el llibre perd un xic d'interès, al meu entendre, perquè Garí es nega a confessar-nos certes intimitats. No sabrem res de les noies que només entreveiem. "When he was a young man courting the girls..." Confessi que he escoltat molt més els discos de Frank Sinatra i de Dean Martin que no els de Bob Dylan, "un cantant que canta malament" (pàg 55) que ha impressionat Joan Garí posant "lletra i música al més perdurable dels (seus) anys d'aprenentatge." (ibid). Per pudor sens dubte, el narrador no ens revela tota la seua Amèrica. En canvi, quan parla de la seua gent, de la seua estimada Borriana, assoleix accents commovedors. "Som servidors de la pàtria de la terra, foscos vassalls potser descendents d'aquells colons jaumins que van aprendre dels àrabs a conduir l'aigua per les séquies, i que tenen el fang inscrustat sota les ungles i en un plec tou de l'ànima." (pàg 97). L'humor de Joan Garí acaricia la gent sense ferir-la mai. "Alexander Berezhny venia de Kíev, a Ucraïna, i era partidari de la glasnost i de la pizza de quatre formatges." (pàg 90) En dues ratlles, sap descriure una bleda espanyola: "Aquella doneta de Madrid va agrair la meua ajuda amb una frase immortal: —Eres el primer catalán simpático que conozco. (...)—Es que soy valenciano." (pàg 15) Com Ulisses, Joan Garí ha descobert que el viatge mars enllà és una aventura íntima, un viatge interior cap a les mars secretes de la memòria.